Totaalbeeld Interbestuurlijk Toezicht Borne 2024

Totaalbeeld 2024: Groen					
Financiën	Wabo	Wro	Informatie- en archiefbeheer	Huisvesting statushouders	Erfgoed
Oranje	Groen	Groen	Groen	Groen	Groen

Motivering totaalbeeld

Algemeen

Provinciaal toezicht is een wettelijke taak. In aansluiting op de veranderende maatschappij, wil de provincie deze taak samen met gemeenten zoveel mogelijk vanuit partnerschap oppakken. Dit is uitgangspunt van de herziene Overijsselse bestuursovereenkomst IBT (2022). Samen werken provincie en gemeente aan een goede kwaliteit van het openbaar bestuur, ieder vanuit haar eigen rol, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Het Overijsselse interbestuurlijk toezicht heeft betrekking op de domeinen Financiën, Wabo, Wro (Wet ruimtelijke ordening), Informatie- & archiefbeheer, Huisvesting statushouders en Erfgoed. Voor Financiën gaat het om provinciaal toezicht op de begroting, en voor de andere domeinen om provinciaal toezicht op de uitvoering van gemeentelijke medebewindstaken.

Beoordelingskader IBT

Basis voor de beoordeling is het IBT-beoordelingskader zoals dat in 2023 is gehanteerd. Kanttekening hierbij is dat in het huidige beoordelingskader nog geen rekening is gehouden met de nieuwe Omgevingswet, omdat deze in 2023 nog niet in werking was getreden. De komende maanden zal de provincie in overleg met gemeenten bezien wat de mogelijke doorwerking van deze wet zal zijn op het IBT-beoordelingskader voor 2024.

Totaalbeeld van de gemeente Borne: Groen.

De bevindingen op de afzonderlijke domeinen vormen input voor het voorliggende integrale totaalbeeld. Dit totaalbeeld is het gewogen gemiddelde van de genoemde zes domeinen.

De kleur van het totaalbeeld is dit jaar groen. In 2022 en 2023 was het beeld respectievelijk oranje en groen.

De kleuring heeft een signaalfunctie, en is niet bedoeld als ‘goed’ of ‘fout’. Wanneer een domein oranje of rood kleurt, dan betekent dat dat de provincie risico’s ziet waarop actie nodig is. Zoals afgesproken in de Bestuursovereenkomst IBT en het bijbehorende IBT-beoordelingskader gaat de provincie daarover in gesprek met de gemeente.

Beelden op de afzonderlijke domeinen
Het domein Financiën kleurt oranje. Borne heeft bij het opstellen van de begroting 2024-2027 het standpunt van de VNG gevolgd en ervoor gekozen om realistisch te ramen en tekorten in de jaren 2026 en 2027 zichtbaar te maken. De begroting 2024 is structureel en reëel in evenwicht. Dit evenwicht houdt echter geen stand. De meerjarenraming laat namelijk een structureel tekort zien. Dit is de reden dat het domein Financiën oranje kleurt.

De overige domeinen kleuren groen. Voor deze domeinen geldt dat de gemeente voldoet aan de in het kader gestelde criteria.

Voor de oranje domeinen geldt dat de provincie, zoals hiervoor is aangegeven, het inhoudelijke gesprek wil voeren met de gemeente over de gesignaleerde risico’s.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
Financiën	***Beoordeling*** Uw begroting 2024 is structureel en reëel in evenwicht. Dat is een voorwaarde voor het reguliere (repressieve) toezicht. Dit betekent dat u uw begroting zonder onze goedkeuring kunt uitvoeren. Dit evenwicht houdt echter geen stand. Uw meerjarenraming laat namelijk een structureel tekort zien. Daarnaast is er geen sprake van bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Het bovenstaande heeft erin geresulteerd dat de kleuring in het IBT-beeld voor het domein financiën oranje is. ***Context*** De IBT-kleur voor het jaar 2023 voor Borne was groen. Borne heeft bij het opstellen van de begroting 2024-2027 het standpunt van de VNG gevolgd en ervoor gekozen om realistisch te ramen en tekorten in de jaren 2026 en 2027 zichtbaar te maken. De IBT-kleur wordt daarom oranje. Borne is nog niet van plan te gaan bezuinigingen. Echter, mocht het Rijk volgend jaar bij de kaderstelling voor 2025 nog geen toezeggingen hebben gedaan voor extra structurele middelen dan gaat de gemeente daar wel toe over. De jaarrekening 2022 sluit met een positief saldo. De verwachting is dat de jaarrekening 2023 positief sluit, de halfjaarrapportage 2023 is vastgesteld met een resultaat van ruim € 1,4 mln. Daarnaast heeft de gemeente Borne voldoende weerstands-capaciteit. ***Toelichting beoordeling*** Wij hebben geconstateerd dat: Borne gebruik maakt van de mogelijkheid om voor de jaren 2026 en 2027 aan de batenkant een stelpost van 75% van de "Hervormingsagenda Jeugdhulp" op te nemen, (toegestaan is 100%, conform de afspraak van het Rijk, de VNG en het IPO) de gemeente raamt hiermee behoudend; Borne in de begroting 2024 zowel aan de baten- als de lastenkant een bedrag (of stelpost) heeft opgenomen voor "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)", conform de afspraak van het Rijk, de VNG en het IPO. Borne neemt dit op in het structurele beeld van de gemeente; • Borne heeft de financiële consequenties voor nieuw beleid dat is vastgesteld bij de kadernota, betrokken in de doorvertaling van de begroting 2024 (en verdere jaren); • Borne heeft voldoende weerstands-capaciteit heeft om risico's te kunnen opvangen.	Oranje	1. De geraamde uitgaven en inkomsten zijn structureel en reëel in evenwicht. Uit meerjarenbegroting is nog niet aannemelijk dat dit evenwicht behouden blijft, of, 2. de geraamde structurele uitgaven en inkomsten zijn niet in evenwicht. Uit de meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt hersteld, en/of, 3. er is sprake van één of meer bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Hierbij kan gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, de grondexploitatie of andere onderwerpen. <u>Intensiteit toezicht: gemiddeld</u> • Begroting vergt geen goedkeuring. • Verdiepingsvragen rondom meerjarige financiële problematiek. • Intensivering ambtelijk en bestuurlijk contact (2-5 x per jaar). • Monitoren van herstel-maatregelen/begrotings wijzigingen. • Het zijn van sparring partner. • Themaonderzoeken. • Onderzoek programma rekening met accountants-verslag. • Opvragen nota's deel onderwerpen financiële positie.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
Wabo	**Beoordeling 2024** Op basis van de uitgevoerde toetsing van IBT op het domein Wabo, de onderlinge samenhang van de documenten en de gesprekken, is het kleurbeeld voor de gemeente Borne groen. Borne heeft het afgelopen jaar stappen gezet, waardoor het kleurbeeld van oranje in 2023 naar een groen kleurbeeld in 2024 gaat. Borne moet deze ontwikkeling het komende jaar wel een vervolg geven. **Verbeterpunten vorig jaar** De gemeente is met de verbeterpunten uit het beeld 2023 aan de slag gegaan. Dit heeft geresulteerd in aanpassingen, maar op onderdelen blijft aandacht nodig. **Beleidskader** De gemeente Borne beschikt over actueel VTH-beleid voor de thuistaken. In 2024 gaat Borne dit beleidsplan actualiseren. Voor een geactualiseerd beleidsplan heeft Borne al stappen gezet middels een probleemanalyse. Ook is de risicoanalyse voor de thuistaken geactualiseerd. Daarnaast is ook een stap gezet tot het formuleren van nieuwe doel-stellingen. Borne heeft beleid rondom de werkwijze Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Op 23 mei 2023 heeft Borne het nieuwe VTH-beleid Twente vastgesteld. Dit beleid, inclusief nadere uitwerking, ziet toe op de VTH-taken die bij de Omgevingsdienst Twente zijn ingebracht. In dit beleid zijn onder andere doelen, indicatoren en de geactualiseerde risicoanalyse opgenomen. Aangegeven wordt dat de risicoanalyse de komende jaren verdere doorontwikkeling behoeft. **Uitvoeringsprogramma** Het uitvoeringsprogramma 2024 is tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma is duidelijk aangegeven welke activiteiten uitgevoerd gaan worden. In het uitvoeringsprogramma zijn enkele doelen met indicatoren geformuleerd. Het aantal doelen is minimaal en deze moeten in het beleidsplan verder ontwikkeld worden, meetbaar worden gemaakt en gekoppeld worden aan de kwaliteitscriteria. Borne geeft duidelijk inzicht in de beschikbare en benodigde capaciteit. Op onderdelen is er een minimaal te kort. Het uitvoeringsprogramma voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente 2024 is tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma zijn een drietal doelen nader uitgewerkt. Er wordt gefaseerd gewerkt aan de doelen. Voor streefwaarden zijn nog onvoldoende gegevens bekend. In	Groen	*Inzicht in uitvoering en handhaving* 1. Sluitende beleids- en uitvoeringscyclus, die voldoet aan de beoordelingscriteria. 2. Alle stappen van de cyclus zijn ingevuld. *Intensiteit toezicht: laag* • Ambtelijk gesprek bevindingen beoordeling uitvoering en handhaving: 1 à 2 keer per jaar. • Dossieronderzoek: indien specifieke omstandigheden daar aanleiding toe geven (steekproef)

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	2024 wordt de nullijn bepaald om vervolgens de doelen te concretiseren, zodat in 2025 er een concreet overzicht is. Aan de uitgewerkte doelen zijn in het uitvoeringsprogramma activiteiten gekoppeld. **Rapportage en evaluatie** Het jaarverslag 2022 is tijdig vastgesteld. In het jaarverslag geeft de gemeente inzicht in de uitgevoerde activiteiten en de realisatie van de doelen. Daarnaast wordt geen inzicht gegeven in het voldoen aan de kritieke massa zoals opgenomen in de kwaliteitscriteria. **Verbeterpunten** Voor 2024 heeft de gemeente Borne de volgende verbeterpunten: 1. Stel in 2024 geactualiseerd VTH-beleid vast, inclusief probleemanalyse, risicoanalyse, meetbare doelen en indicatoren. 2. Maak in 2024 de doelen meetbaarder en koppel ze aan de verordening uitvoering en handhaving Omgevingsrecht. 3. Geef in 2024 inzicht in het voldoen aan de kritieke massa zoals deze is opgenomen in de kwaliteitscriteria. 4. Werk verder aan het ontwikkelen van streefwaarden voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente, zodat die betrokken kunnen worden bij het Uitvoeringsprogramma 2025. 5. Zorg voor verdere doorontwikkeling van de risicoanalyse voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente.		
Wro	**Structuurvisie is actueel volgens de beoordelingscriteria (niet ouder dan 10 jaar)** De gemeente Borne heeft in 2015 haar vigerende structuurvisie vastgesteld. De gemeente is gestart met een nieuwe omgevingsvisie voor de gemeente Borne. **Bestemmingsplannen** De gemeente Borne beschikt over actuele bestemmingsplannen voor haar gehele gemeentelijke grondgebied, waarin rekening is gehouden met de provinciale belangen. **Nalevingstoezicht** Het toezicht en de handhaving op de naleving van ruimtelijke plannen, buiten het toezicht en de handhaving in het kader van vergunningverlening, krijgt in de gemeente Borne voldoende aandacht in het VTH-programma 2024 maar er moeten nog wel slagen worden gemaakt. Het VTH-programma 2024 geeft inzicht in hoe illegale situaties en strijdigheden opgespoord worden en welke capaciteit hierop wordt ingezet.	Groen	Vaststelling en actualisatie structuurvisies • De gemeente heeft de structuurvisies op orde (voldoet aan de hiervoor genoemde beoordelings-criteria). Vaststelling en actualisatie bestemminsplannen • De gemeente heeft de bestemmingsplannen op orde (voldoet aan de hiervoor genoemde beoordelingscriteria) of de gemeente heeft aangetoond dat de beschikbare capaciteit ingezet wordt voor de voorbereiding op het omgevingsplan. Inzicht in nalevingstoezicht • Voor 1 januari van elk kalenderjaar is het door de raad geziene jaarlijkse programma voor toezicht en

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	In het VTH-programma 2024 is concreet inzicht gegeven in welke thema's en/of gebieden prioriteit hebben binnen het domein ruimtelijke ordening.		handhaving RO aan GS gestuurd en • voor 1 april, dan wel samen met de jaarrekening, is het door de raad geziene jaarverslag toezicht en handhaving RO aan GS gestuurd en • doelen en normen zijn behaald. Er is een goede en actuele analyse van de risico's. Er is sprake van een consistent programma met voldoende operationele doelen, afwijkingen zijn begrijpelijk geformuleerd. *Intensiteit toezicht: laag* • Ambtelijk contact: 1 à 2 keer per jaar. • Kennisgevingsbrief van GS: situatie is conform de eisen. • Steekproef eens per 3 à 4 jaar.
Informatie- en archiefbeheer	**Algemeen** Het beeld van Borne is gebaseerd op het door B&W op 5 september 2023 goedgekeurde en aan de raad toegezonden *Jaarverslag archiefzorg en -beheer Gemeente Borne 2022 (d.d. 21 augustus 2023)* en *Roadmap informatie- en archiefbeheer Gemeente Borne 2024-2027 (d.d. 07-11-2023).* Hiermee voldoet Borne aan de gemaakte informatie-afspraken in het kader van het IBT. **Oordeel** De rapportage is volledig en compleet en geeft goed inzicht in de huidige stand van het informatie- en archiefbeheer, de toekomstige opgaven en hoe deze aangepakt gaan worden. Het informatie- en archief-beheer is op orde. Dit leidt op basis van het toetsingskader tot de kleur groen. **Kwaliteitszorg** Het kwaliteitshandboek informatie- en archiefbeheer wordt goed gevolgd en ingevoerd. Ook het in dienst hebben van twee gediplomeerde archivarissen draagt hieraan bij. Er is meer aandacht voor toezicht op archiefbeheer door verbonden partijen van de gemeente. **Archiefbewerking** Het wegwerken van de achterstand van de periode 1960-2000 is weer opgepakt en vordert gestaag. Dit proces wordt gebruikt om ook direct het materiaal om te pakken in duurzame, zuurvrije dozen, waarmee wordt voldaan aan de eisen van de Archiefregeling. Vernietiging van digitaal archief in het	Groen	Zorg voor en beheer van archief op orde <u>Intensiteit toezicht: laag</u> Frequentie algemeen inspectie bezoek: eens per 3 jaar. Jaarlijks door zorgdrager vastgestelde horizontale verslaglegging via KPI's of vergelijkbaar, ontvangen door gedeputeerde staten. Een groene score is uitgesloten als vastgestelde verslagen niet door gedeputeerde staten zijn ontvangen.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	zaaksysteem is opgepakt en in uitvoering. Voor andere applicaties moet dit nog vorm krijgen. Borne heeft gekozen voor aansluiting bij de capstone-methodiek en gaat e-mail volgens deze methode bewaren. **Archiefbewaarplaats** In 2023 zijn weer enkele particuliere archieven toegevoegd aan de collectie, waaronder het familiearchief Mulder-Knuif dat teruggaat tot 1578. De tijdens de inspectie in 2022 gemaakte aanbevelingen over de archiefbewaarplaats zijn in 2023 opgepakt en vrijwel opgelost. Online toegankelijkheid (via archieven.nl) van archieven is door digitalisering van met name bouwvergunningen het bevolkingsarchief flink toegenomen. **Aandachtspunt voor 2024** • Actualisatie bezoekers regelement		
Huisvesting statushouders	**Beoordeling:** De gemeente Borne heeft voldaan aan de wettelijke taakstelling voor de tweede helft van 2023. Dit maakt dat het kleurbeeld voor het afgelopen jaar groen' is. Daarnaast verdient de gemeente een compliment voor de getoonde inzet in de afgelopen periode. De gemeente heeft in de afgelopen periode in totaal 13 statushouders extra gehuisvest, daarmee is een voorsprong behaald op de taakstelling voor de eerste helft van 2024. Ieder half jaar krijgen gemeenten per 1 januari en 1 juli door het Rijk een taakstelling opgelegd voor het huisvesten van statushouders. De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van de realisatiecijfers op peildatum 1 januari 2024 en aanvullende informatie verstrekt door de gemeente.	Groen	Voldaan aan de wettelijke taakstelling, inclusief het wegwerken van een eventuele achterstand uit vorige periode(n). <u>Intensiteit toezicht: laag</u> • Voortgang maandelijks monitoren. • Signalering: wanneer het er naar uitziet dat de gemeente de taakstelling niet gaat halen, wordt een ambtelijk overleg ingepland waarbij informatie wordt opgevraagd en geëvalueerd wordt welke stappen genomen kunnen worden om aan de taakstelling te voldoen.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
Erfgoed	De Gemeente Borne kent een actuele verordening uit 2018. De Erfgoed-commissie heeft 12 adviezen afgegeven waarvan niet is afgeweken. VTH-proces is zorgvuldig ingericht. Nieuwe ontwikkelingen worden getoetst aan een archeologische- en een cultuurhistorische waardenkaart.	Groen	Voldaan aan eisen Erfgoedwet: • Monumentcommissies en archeologisch deskundigen adequaat om advies gevraagd • Nieuw vast te stellen bestemmingplannen actueel volgens Erfgoedwet. Intensiteit toezicht: laag • Ambtelijk gesprek bevindingen beoordeling uitvoering en handhaving: maximaal 1 keer per jaar. • Dossieronderzoek: indien specifieke omstandigheden daar aanleiding toe geven (steekproef).